

Kunnallisvaaliohjelma 2012

*hyväksytty valtuuskunnassa 1.4.2012
Tälle versiolle tehdään vielä kielenhuolto*

Millainen on vihreä kunta?

Maailma rakennetaan kunnissa ja valta niissä kuuluu meille kaikille. Kuntien valtuustoissa, hallituksissa ja lautakunnissa ratkaistaan hyvän arjen kannalta tärkeitä asioita. Siksi kuntavaalit ovat tärkeitä.

Kuntavaaleissa on kyse mm. päiväkodeista, kouluista, vuokra-asunnoista, työpaikoista, terveyskeskuksista, vanhusten asumisesta, kirjastoista, teattereista, liikuntapaikoista, busseista, pyöriteistä, puistoista, toreista ja tonteista eli siitä miten palvelut järjestetään ja millainen asuinympäristö meillä on.

Vihreä kunta rakennetaan ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin ehdoilla. Vihreässä kunnassa edistetään toimeliaisuutta, ehkäistään eriarvoisuutta ja viihdytään.

Ympäristövastuullinen tulevaisuuteen katsova kunta

Vihreässä kunnassa ajatellaan tulevaisuutta. Suojelemme luontoa ja ilmastoa muulloinkin kuin vaalien alla. Puhdas elinympäristö ja luonnon monimuotoisuus on kaikkien etu ja ehto tulevien sukupolvien onnellisuudelle ja vauraudelle.

Rakennamme eheitä, esteettömiä ja ekologisia rakennuksia sekä asuinalueita, joissa palvelut ovat lähellä, joukkoliikenteen käyttö on vaivatonta ja kävely- ja pyöriteitä kaavoitetaan riittävästi.

Jo rakennettuja alueita kehitämme täydennysrakentamisella, energiaremonteilla ja satsauksilla kestävään liikkumiseen. Ilmasto ja kukkaro kiittävät, kun kauppaan pääsee kaasuttamattakin.

Joukkoliikenne toimii vihreässä kunnassa myös yli kuntarajojen nopeasti, edullisesti ja kattavasti. Haluamme, että autoton elämä on mahdollista myös kaupunkien ulkopuolella. Tarvitsemme lisää raiteita ja bussivuoroja. Kehitämme uudenlaisia joustavia kimpakyyti-, palvelu- ja kutsuliikennemuotoja harvaan asutuille alueille.

Haluamme vähentää autoilun pakkoa ja päästöjä sekä porrastaa autoilun verotusta nykyistä reilummin. Maksujen tulee olla korkeampia siellä, missä autoilun haitat ovat suurimpia ja todellisia vaihtoehtoja oman auton käytölle on tarjolla. Vastaavasti autoilun tulee maksaa vähemmän siellä, missä oman auton käyttö arjessa on usein välttämätöntä ja ruuhkia ei esiinny.

Vihreässä kunnassa säilytetään lähiluontoa, ehkäistään vesistöjen pilaantumista sekä kunnostetaan saastuneita elinympäristöjä ja ennallistetaan tarveltyjä luontoalueita.

Suojailemme metsiä ja soita. Pidämme huolta eläinten oikeuksista. Haluamme viihtyisiä ja kauniita elinympäristöjä, joissa on enemmän puistoja, polkuja ja luonnontilaisia alueita; vähemmän melua ja asfalttiautiomaata.

Sitoudumme kunnianhimoisiin tavoitteisiin jätteesynnyksen ehkäisyssä ja kierrätyksessä:

parannamme jätteiden kierrätystä lisäämällä kerättävien jätelajien määrää ja tuomalla kierrätyspisteitä yhä useamman kuntalaisen lähelle.

Asetamme kunnallemme omat rohkeat päästövähennystavoitteet ja toteutamme ne. Tuemme uusiutuvaa energiaa hiili-, turve- ja ydinvoiman sijaan. Hajautetun energiantuotannon avulla työllistämme paikallisesti ja autamme koko Suomea pärjäämään. Edistämme eloperäisen jätteen hyödyntämistä biokaasuna.

Vihreässä kunnassa hankinnat tehdään kestävästi ja avoimesti. Kunnat kehittävät yhdessä hankintaosaamistaan ja eettisiä ja ekologia hankintakriteereitä. Luomun, lähi- ja kasvisruuan sekä reilun kaupan tuotteiden osuutta lisätään.

Toimivien palvelujen reilu kunta

Tasa-arvoisilla palveluilla kunnissa ehkäistään eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Tärkeintä on palveluiden laatu ja saatavuus. Vihreässä kunnassa oma palveluntuotanto on turvattu ja sitä täydennetään ja monipuolistetaan tarvittaessa yksityisen ja kolmannen sektorin palveluilla.

Kuntien taloutta ei voi perustaa velkarahan varaan. Hallinnon rajojen ohittamista, uudistusvalmiutta ja vaikuttavuuden parantamista tarvitaan palvelujen tehostamiseksi. Veroja voidaan korottaa hyvien palvelujen turvaamiseksi, mutta ei byrokratian pönkittämiseksi.

Vihreässä kunnassa asuminen on monimuotoista. Edullisia vuokra-asuntoja on tarjolla riittävästi ja eri asumismuotoja kaavoitetaan lähelle toisiaan. Yhteisöllistä asumista tuetaan. Kunta järjestää kaikille avoimia ja maksuttomia kokoontumispaikkoja eri-ikäisille ihmisille. Kuntien omistamia tiloja, kuten kouluja avataan yhteiseen käyttöön. Pitkäaikaisasunnottomille järjestetään asunto sekä tukipalvelut.

Laadukas ja turvallinen päivähoito ja peruskoulu lähellä kotia luovat perustan lapsen ja nuoren elämälle ja tasa-arvoiselle yhteiskunnalle. Koulujen eriarvoistumiskehitystä ei sallita. Laadukas, viihtyisä ja turvallinen päivähoito ja peruskoulu lähellä kotia luovat perustan lapsen ja nuoren elämälle ja tasa-arvoiselle yhteiskunnalle. Koulujen eriarvoistumiskehitystä ei sallita. Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla moniammatillisesti perheiden hyvinvointia ja tiivistämällä peruskoulun oppilashuollon ja erityisopetuksen, lastensuojelun, erityisnuorisotyön ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä. Yhtäkään nuorta ei saa päästää putoamaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Nuorten yhteiskuntatakuu toteutetaan kunnissa.

Ennaltaehkäisy on sosiaali- ja terveystalouden perusta ja siihen on oltava resursseja. Haluamme taata kaikille yksilölliset, tarpeeseen perustuvat palvelut. Kaikkien tulee saada apua ja hoitoa varallisuudesta, koulutuksesta ja asuinpaikasta riippumatta. Haluamme järjestää hyvät kunnalliset vammaispalvelut ja tukea omaishoitajien työtä.

Haluamme toimivan perusterveydenhuollon, joka ehkäisee terveysongelmien kasautumisen ja pahenemisen ja kaventaa terveystalouden. Turvaamme terveydenhuollon ammattilaisten saatavuuden kiinnittämällä erityistä huomioita työilmapiiriin ja -hyvinvointiin sekä mahdollistamalla työelämän joustot. Siirrämme palveluita pyörille, siellä missä asukasmäärät eivät ole riittäviä pysyvien palveluiden säilyttämiseen. Kokeilemme ennakkoluulottomasti uusia ideoita palveluiden saamiseksi kaikkien ulottuville. Kunta ei saa säästää palveluista, joissa säästöt aiheuttavat enemmän kustannuksia tulevaisuudessa, kuten päihde- ja mielenterveyshuollossa ja kouluterveydenhuollossa.

Liikunta ja kulttuuri edistävät ihmisten terveyttä. Vihreässä kunnassa myös vähävaraisimmilla asukkailla on mahdollisuus hyödyntää näitä palveluita. Ikäihmisille pitää turvata arvokas ja vireä

vanhuus: kotihoito on vihreässä kunnassa kohdallaan ja laitoshoidosta siirrytään kodinomaisiin ryhmäkoteihin. Neuvoloissa edistetään lasten hyvinvoinnin lisäksi koko perheen hyvinvointia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta ja rakennetta haluamme uudistaa siten, että kaikki ihmiset saavat hyvää hoitoa taloudellisesta asemastaan ja asuinkunnastaan riippumatta, eivätkä yksittäiset kalliit sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteet voi kaataa koko kunnan taloutta.

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteensovittamista parannetaan niin, että ihmiset saavat oikeanlaista hoitoa oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa.

Vihreä kunta on houkutteleva työnantaja. Se pitää hyvää huolta henkilökunnastaan myös kuntarakenteen muutoksessa ja suosii vakituisia työsuhteita pätkien sijaan. Näin työntekijät jaksavat paremmin ja haluavat kehittää omaa työtään. ”Erityisesti on kiinnitettävä huomiota johtamisosaamisen vahvistamiseen. Tällä on vaikutusta henkilöstön hyvinvoinnin lisäksi palveluiden järjestämisen parantamiseen. Työllistäminen on aktiivista ja etenkin vajaakuntoisille tarjotaan lisää työmahdollisuuksia. Työllistymisen byrokraattisia esteitä puretaan.

Vihreä kunta innostaa asukkaita yrittäjyyteen ja luovuuteen. Siellä on yritysympäristöjä, joissa syntyy työpaikkoja. Asukkaiden, järjestöjen ja yritysten mahdollisuuksia järjestää oman näköistään toimintaa tuetaan.

Arvostamme ja suojelemme kulttuuriympäristöjä. Taiteen, kulttuurin ja liikunnan tukemisella synnytetään uusia ajatuksia, elämyksiä ja vireyttä.

Avoim yhteinen onnellinen kunta

Vihreässä kunnassa kaikkien ääni kuuluu. Jo ennen päätösten tekemistä arvioidaan niiden vaikutukset erilaisiin ihmisiin ja ympäristöön. Myös lasten ja nuorten näkökulma huomioidaan. Kaikilla on oltava samat mahdollisuudet osallistua, liikkua, saada palvelua, tehdä töitä ja toimia johtotehtävissä. Vihreässä kunnassa sukupuolten tasa-arvo toteutuu selityksittä.

Vihreä kunta on avoin ja toivottaa erilaiset ihmiset tervetulleiksi. Se hyödyntää monikulttuurisuuden mahdollisuudet, tukee maahanmuuttajien kotoutumista ja innostuu alakulttuureista. Vihreä kunta pitää vähemmistöjen puolta ja turvaa yhdenvertaisuuden kaikille. Kuntalaisille on tarjolla palveluita ja opetusta omalla äidinkielellään.

Vihreässä kunnassa päätöksenteko ei karkaa ihmisten ulottumattomiin eivätkä hyvät ideat juutu byrokraatiaan. Kuntalainen pääsee vaikuttamaan jo valmisteluvaiheessa. Asukkaat ovat suunnittelun voimavara, joiden asuinalueisiin ja palveluihin liittyvää asiantuntemusta hyödynnetään aktiivisesti. Kunnan asukas tietää kehen olla yhteydessä asuinalueensa asioissa. Päätöksenteko tapahtuu avoimesti ja riippumattomasti päivänvalossa ja kestää sen. Kaavojen valmisteluun osallistuvat ja niistä päättävät luottamushenkilöt eivät saa samanaikaisesti istua suurten kauppaketjujen hallintoneuvostoissa tai vastaavissa eturistiriitoja synnyttävissä toimielimissä. Vähimmäisvaatimuksena on päättäjien sidonnaisuuksien julkistaminen.

Valtakunnallista kuntarakenneuudistusta tarvitaan palvelujen turvaamiseksi. Kuntien harkittuja yhdistämissä tarvitaan, mutta ne tulee toteuttaa pienten kuntien lähipalveluita arvostaen. Syrjäisten kuntien liittäminen maakuntien keskuskaupunkeihin ei muuta niiden sijaintia ja monet palvelut on järjestetty niissä jo nyt hyvin ja asukkaita kuunnellen. Myös kuntien terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja voidaan tarvittaessa tuottaa yhdessä laajempien kuntakokonaisuuksien kesken.

Metropolialueella maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisut kannattaa tehdä seudullisella tasolla. Tätä varten tarvitaan metropolihallinto ja suorilla vaaleilla valittava metropolivaltuusto.

Kaupunkiseutujen kannattaa muodostaa kokonaisuuksia, joissa esimerkiksi seudun yleistä maankäyttöä ja sosiaali- ja terveystalvveluja voidaan suunnitella ja järjestää demokraattisesti ja järkevästi.

Päätöksenteko ei saa karata liian kauas. Kunnissa on kehitettävä suoran ja lähidemokratian muotoja, jotta kuntalaiset saavat äänensä paremmin kuuluviin ja voivat vaikuttaa poliittisiin päätöksiin ja niiden valmisteluun.

Uusien kuntien sisällä tarvitaan esimerkiksi itsehallinnollisia kunnanosia eli pitäjiä, joiden vaaleilla valitut valtuustot päättävät budjettivaltaa käyttäen keskeisten lähipalvelujen järjestämisestä ja lähiympäristön kehittämisestä.

Vihreä kunta ottaa tarvittaessa käyttöön myös esimerkiksi, vanhusneuvostoja, nuorisovaltuustoja tai muita vaikutuskanavia ja antaa niille päätösvaltaa ja budjettivastuuta. Edustuksellisten elinten lisäksi tarvitaan myös suoria vaikutuskanavia, jotka kytketään osaksi valmistelua ja päätöksentekoa.

Suurista periaatteellisista kysymyksistä järjestetään kansanäänestyksiä. Kaikesta julkisesta tiedosta ja päätösaineistosta tehdään avointa ja ymmärrettävää jo asioiden valmisteluvaiheessa. Tieto- ja viestintäteknologialla täydennetään kuntalaisten palveluja. Emme keskitä tietoteknisiä hankintojamme monopoleille, vaan tuemme myös avointa lähdekoodia ja avoimia standardeja. Vihreä kunta on osa avointa vihreää tietoyhteiskuntaa.

Kunta on yhteinen kotimme – Millaisen kunnan sinä haluat?